

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ

ЦЭРГИЙН АЛБА ХААГЧИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙГ ХАМГААЛАХ

264. Цэргийн алба хаагчийн эрүүл мэнд, бие бялдар, сэтгэл зүйн тогтвортой байдал нь цэргийн сургалт бэлтгэл, цэргийн албандаа амжилт гаргах, үүргээ амжилттай биелүүлэх нэг гол үндэс мөн.

265. Захирагч /дарга/ нь:

265.1. цэргийн хөдөлмөр эрхлэх, эрүүл амьдрах орчинг бүрдүүлэх, хууль, дүрэм, журам, стандартын дагуу эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх боломжоор хангах, цэргийн албаны эрүүл ахуйн дэглэмийг сахиулах, тэдгээрийн эрүүл мэндийг хамгаалах;

265.2. бие бүрэлдэхүүний эрүүл мэндийн байдалд байнгын хяналт тавьж, цэргийн алба хаагчийн бие бялдрыг чийрэгжүүлэх, биеийн жингийн зохистой харьцааг хадгалах, сэтгэл зүйг тогтвортой байлгах, дархлаажуулах, болзошгүй осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх, тэднийг тайван цагт өөртөө болон нөхөртөө анхны тусламж, үзүүлэх, авран туслах, эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх чиглэлд удирдлагаар хангаж, хэрэгжилтийг хянана.

ЦЭРГИЙН АЛБАНД ЭРҮҮЛ АХУЙН ДЭГЛЭМИЙГ САХИУЛАХ

266. Цэргийн албанд эрүүл ахуйн нөхцөлийг сахиулахдаа анги, салбарын гүйцэтгэх үүргийн онцлог, байрлал, байгаль, цаг уурын нөхцөл, материалын болон байр орон сууцны хангалтыг харгалзан үзнэ.

267. Цэргийн алба, эрүүл ахуйн нөхцөлийг сахиулах талаар захирагч /дарга/-аас авах арга хэмжээ нь:

267.1. аюулгүйн арга хэмжээний заавруудыг боловсруулж, түүнийг цаг тухайд нь цэргийн алба хаагчдад танилцуулах, биелэлтийг нь хангуулах;

267.2. цэргийн алба хаагчийг байрлуулах, хооллох, ахуйн бусад төрлийн хангалтыг зохион байгуулах үед цэргийн дүрэм, холбогдох стандарт шаардлагыг сахих;

267.3. дотоод журам, цагийн хуваарийг нарийн чанд мөрдүүлэх;

267.4. цэргийн алба хаагч, төрөл мэргэжлийн ажилтан бүрт тусгай нормт хангалтыг цаг тухайд нь бүрэн хүргэх;

267.5. ангийн байрлал, байгаль орчныг бохирдуулах, хордуулах сөрөг ажиллагаанаас урьдчилан сэргийлэх;

268. Цэргийн алба хаагчийн унтлагын байр, бие засах газар болон нийтийн зориулалттай бусад өрөө, танхимыг байнга цэвэр байлгаж, эрүүл ахуйн дэглэмийг сахиулж, тогтмол агааржуулна.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭЛТ, ХАЛДВАР ХЯНАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА, ХАЛДВАРЫН ҮЕИЙН ХАРИУ АРГА ХЭМЖЭЭ

269. Цэргийн алба хаагч бүр хорт зуршил /архи, тамхи, мансуурах бодис гэх мэт/-аас ангид байж, хувийн болон нийтийн эрүүл ахуйн шаардлагыг чанд сахиж, эрүүл мэнддээ байнга санаа тавьж, сэтгэл зүйн хувьд тогтвортой байж, цаг алдалгүй, зөвлөгөө, тусламж үйлчилгээ авна.

270. Ангийн эмнэлгийн албаны дарга нь бие бүрэлдэхүүний эрүүл мэндийг хамгаалах, тэднийг эрүүлжүүлэх, халдварт өвчнөөс урьдчилан

сэргийлэх зорилгоор орон нутгийн болон цэргийн дараагийн шатны эмнэлгийн байгууллагатай хамтран эрүүл мэнд, чийрэгжүүлэлтийн ажлыг төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.

Анги, салбарын бие бүрэлдэхүүн, тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд, орон нутгийн хүн амын дунд халдварт өвчний тохиолдол илэрсэн үед энэ тухай ангийн захирагч, дээд шатны мэргэжлийн байгууллагад илтгэж, халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

Буудлага, хээрийн гаралт, дадлага, сургууль хийх нутаг дэвсгэр, зам маршрутын дагуух халдварт өвчний тандалт судалгааг урьдчилан хийж, төлөвлөн хэрэгжүүлнэ.

271. Тухайн халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх тарилгыг дээд шатны байгууллагаас тогтоосон хуваарийн дагуу, халдварт өвчин илэрсэн тохиолдолд захирагч /дарга/-ийн шийдвэрээр цэргийн алба хаагчдыг яаралтай дархлаажуулж, тайлагнана.

Урьдчилан сэргийлэх тарилгаас зөвхөн эмчийн дүгнэлтээр чөлөөлнө. Дархлаажуулалт хийсэн тухай цэргийн алба хаагчийн эмнэлгийн дэвтэрт тэмдэглэнэ.

272. Халдварт өвчин илэрсэн үед захирагч /дарга/ нарт яаралтай илтгэж, халдварын голомтыг цомхотгох, тээгчийг илрүүлэх, тусгаарлах, шилжүүлэх, хэвтүүлэх, объектод голомтын болон хэсгийн ариутгал хийх, халдварын голомтод байсан хүмүүсийг хяналтад авах, эрүүл ахуй, халдвар хяналтын дэглэмийг чангатгах арга хэмжээ авна.

273. Шаардлагатай үед хорио цээрийн бүс тогтоож, хязгаарлах, ажиглалтын дэглэмийг хэсэгчилсэн болон бүрэн хэмжээгээр мөрдүүлэх, тусгаарлах байруудыг нэмж байгуулах, төрөл мэргэжлийн эмчийн зөвлөмжийн дагуу бусад арга хэмжээг авч, хэрэгжүүлнэ.

274. Ангид дайчилгаа, нөхөн хангалтаар ирсэн бие бүрэлдэхүүний болон цэргийн албанд татагдагчийн эрүүл мэндийн үзлэгийн дүгнэлтийг үндэслэн хяналтын үзлэг, шинжилгээнд хамруулж, эрүүл мэндийн байдлыг тодорхойлон, шаардлагатай тохиолдолд дараагийн шатны эмнэлгийн дүгнэлт гаргуулж, дархлаажуулж, эрүүл мэндийн болон сэтгэлзүйн асуумжийг бөглүүлэн, бие бүрэлдэхүүний эрүүл мэндийн хяналтад бүртгэн авна.

БИЕ БҮРЭЛДЭХҮҮНИЙ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ХЯНАЛТ

275. Эрүүл мэндийн хяналт нь бие бүрэлдэхүүний эрүүл мэнд, сэтгэл зүйн тогтвортой байдалд хяналт тавих, өвчлөлийг илрүүлэх, цэргийн сургалт бэлтгэл, өдөр тутмын үйл ажиллагаа явуулах орчин нөхцлийг судалж, тэдний эрүүл мэндэд нь сөрөг нөлөө үзүүлэх хүчин зүйлийг бууруулах зорилгоор тасралтгүй хийх, нэгдсэн үйл ажиллагаа мөн.

Эрүүл мэндийн хяналтыг дараах үйл ажиллагааны чиглэлд төлөвлөн, хэрэгжүүлнэ:

275.1. Хяналтад хамрагдах бие бүрэлдэхүүн нь эрүүл мэндийн даатгалын дэвтэртэй байж, түүнд цусны бүлэг тодорхойлсон тэмдэг дарсан байх;

275.2. цэргийн сургалт бэлтгэл, өдөр тутмын үйл ажиллагааны явцад бие бүрэлдэхүүний эрүүл мэндийг тогтмол ажиглах, эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулж, бүртгэн тандах, ажлын байран дээр эрүүл зан үйл төлөвшүүлэх,

дасгал хөдөлгөөнөөр эрүүлжүүлэх ажлыг төлөвлөн, хэрэгжүүлэх;

276. Бие бүрэлдэхүүнийг дараах тохиолдолд эмнэлгийн хяналтын үзлэгт оруулна:

276.1. урьдчилан сэргийлэх тарилга хийхийн өмнө, дараа;

276.2. харуул хоногийн манаанд томилогдсон бүрэлдэхүүн болон байлдааны жижүүрлэлт, тусгай үүрэг гүйцэтгэхийн өмнө, дараа;

276.3. ажил үүрэг нь эрүүл мэндийн байдалд нь сөргөөр нөлөөлөх нөхцөлд үүрэг гүйцэтгэхийн өмнө, дараа;

276.4. эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын дэглэм баримтлах бие бүрэлдэхүүн /гал тогоо, талх барих газар, хүнсний агуулах, усан хангамж, халуун ус, угаалга/-ийг 7 хоногт 1 удаа;

276.5. Энхийг дэмжих ажиллагаа, олон улсын сургалт, дамжаанд илгээхийн өмнө, дараа;

276.6. биеийн тамир, спортын уралдаан, тэмцээний бүрэлдэхүүнийг тэмцээний бэлтгэл, тэмцээний үеийн болон дараа;

276.7. тусгаарлан саатуулагдасдыг саатуулах байранд хүргэхийн өмнө, дараа;

276.8. эрүүл мэндийн байгууллага хооронд шилжүүлэхийн өмнө, дараа;

276.9. Цэргийн албанд татагдагч, томилолтоор гадагш үүрэг гүйцэтгэгч, чөлөөгөөр явагсад, нөхөн хангалтаар ирж буй бие бүрэлдэхүүнийг тухай бүрт хяналтын үзлэгт хамруулж, эрүүл мэндийн байдлыг тодорхойлж, бүртгэн мэдээлэх, шаардлагатай тохиолдолд магадлагаа, дүгнэлт гаргах.

277. Эмнэлгийн хяналтын үзлэгийг ангийн эмч, жижүүр эмч нар хийнэ. Эмнэлгийн хяналтын үзлэг явуулна.

278. Бие бүрэлдэхүүнийг жилд 1 удаа төрөлжсөн мэргэжлийн эмч нарын үзлэг, шинжилгээнд хамруулж, эрүүл мэндийн зэрэглэл тогтоож дүгнэлт гарган, эрүүл мэндийн дэвтэрт тэмдэглэнэ. Бие бүрэлдэхүүнийг үзлэг, шинжилгээнд хамруулах байр, цагийн хуваарь, горимыг ангийн захирагчийн тушаалаар тогтооно. Үзлэг, шинжилгээг баяр, амралтын өдрүүдэд төлөвлөн явуулахгүй.

279. Эрүүл мэндийн үзлэг, шинжилгээнд бүрэн хамруулахыг шууд захирах дарга нар хариуцна. Ямар нэгэн шалтгаанаар эрүүл мэндийн үзлэг, шинжилгээнд хамрагдаагүй, дүгнэлт гаргуулаагүй цэргийн алба хаагчийг заавал нөхөн хамруулна.

280. Нийт бие бүрэлдэхүүний эрүүл мэндийн үзлэгийн дүгнэлтийг үндэслэн эмчлэн эрүүлжүүлэх талаар авах арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулан, эмнэлгийн албаны дарга ангийн захирагчид танилцуулна.

281. Цэргийн алба хаагчийн биеийн эрүүл мэндэд ямар нэгэн өөрчлөлт ажиглагдсан, зовиур, өвчний шинж тэмдэг илэрсэн тохиолдол бүрт шадар захирах даргадаа илтгэж, эмнэлгийн тусламж авна. Эмчийн үзлэгийг батлагдсан цагийн хуваарийн дагуу хийнэ. Бэртэж, гэмтсэн цэргийн алба хаагчдад хуваарь харгалзахгүйгээр яаралтай тусламж дуудаж, эмнэлэгт хүргэнэ.

282. Эмнэлгийн алба нь хүргэгдэн ирсэн цэргийн алба хаагчийг эмчийн үзлэг, шинжилгээнд хамруулан, тусламж, үйлчилгээ үзүүлсний дараа бүртгэл хийж, шаардлагатай эмчлүүлэгчийг хэвтүүлэх, шилжүүлэх, зөвлөгөө өгч эмнэлгийн зааварлагчийн хяналтад харьяа салбар нэгжид буцаах ба эмнэлгийн зааварлагч нь эмчлүүлэгчийн дэвтэрт эмчийн бичсэн тэмдэглэлийг бүртгэж,

жагсаалын даргад танилцуулж, зөвлөгөө, дэглэмийг сахиулж, хяналт тавьж эргэн мэдээлнэ.

283. Эмчлүүлэх шаардлагатай цэргийн алба хаагчийг эмчийн заасан өдөр, цагт эмнэлэгт илгээнэ.

284. Эмнэлгийн албаны дарга/их эмч нь өвчний учир ажил, сургуулилт, бэлтгэлээс бүрэн эсхүл хагас чөлөөлсөн тухай эмчийн магадлагааг гарган баталгаажуулж, цэргийн алба хаагчид олгоно. Эмчийн магадлагааг зохих журмын дагуу бичиж, сунгана. Эмчийн магадлагаа нь захирагч /дарга/ нарт тухайн цэргийн алба хаагчийг сургалт, бэлтгэлээс чөлөөлөх үндэслэл болно.

285. Эмчлүүлэгч хүлээн авах, шилжүүлэх, эмчлэх, оношлох үндсэн үйл ажиллагаанд мэргэжлийн удирдлагын дээд шатны байгууллагаас гаргасан тушаал, заавар, журмыг дагаж мөрдөнө.

286. Хугацаат цэргийн алба хаагчдыг эмнэлэг хооронд шилжүүлэх, хүлээн авах, онош тодруулах зорилгоор эмнэлэгт илгээх тохиолдолд цаг, улирлын байдалд тохируулан хувцаслаж, шаардлагатай баримт бичиг, ариун цэврийн хэрэгслийн хамт гараас гарт хүлээлгэн өгч, хүлээн авна.

287. Осол, гэмтэл, хордлого, бүх төрлийн халдварын шинж тэмдэгтэй ирсэн эмчлүүлэгчийн холбогдох мэдээллийг хүлээн авч буй эмч нь ангийн захирагч /дарга/, дээд шатны удирдлага болон дараагийн шатны эрүүл мэндийн мэргэжлийн байгууллагад нэн даруй мэдэгдэнэ.

288. Алслагдсан ангиас ирж Цэргийн төв эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлсэн хугацаат цэргийн алба хаагчдыг анги, салбарт нь буцаан шилжүүлэхдээ Улаанбаатар цэргийн хүрээний дамжин өнгөрүүлэх ангийн эмнэлгийн албаар дамжуулан, гараас гарт хүлээлгэн өгнө.

289. Хугацаат цэргийн алба хаагч амралт, албан томилолт, чөлөөгөөр явах хугацаандаа бол тохиолдолд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг орон нутгийн Цэргийн штабаар дамжуулан аль ойр байгаа эрүүл мэндийн байгууллагаас авах ба энэ тохиолдолд эмчилгээний зардлыг гэр бүл хариуцах бөгөөд энэ тухайгаа ангид мэдээлнэ.

ЦЭРГИЙН АЛБА ХААГЧИЙН БИЕ БЯЛДРЫГ ЧИЙРЭГЖҮҮЛЭХ, СУРГАН ДАДЛАГАЖУУЛАХ

290. Цэргийн алба хаагчийн бие бялдрыг чийрэгжүүлэх, сурган дадлагажуулах үйл ажиллагаа нь тэднээс үүрэг биелүүлэхэд шаардагдах бие бялдар, сэтгэл зүйн тогтвортой байдлыг хангахад чиглэгдэнэ.

291. Захирагч /дарга/ нь чийрэгжүүлэлтийг эмнэлгийн албаны дарга, биеийн тамир, спортын офицерын мэргэжлийн дэмжлэгтэйгээр хэрэгжүүлнэ. Эдгээр үйл ажиллагааг төлөвлөхдөө цэргийн алба хаагчийн эрүүл мэнд, бие бялдрын хөгжил, амьдралын хэвшмэл зан үйл, насны байдал, газар зүй, цаг уурын онцлогийг харгалзан үзнэ.

292. Цэргийн алба хаагчийн бие бялдрыг хөгжүүлж, чийрэгжүүлэхдээ биеийн тамир, спортын уралдаан тэмцээнийг зохион байгуулж, өдөр тутмын цагийн хуваарьт үйл ажиллагаанд хамруулах замаар төлөвлөн хэрэгжүүлж, үр дүнг тооцно.

ХАЛУУН УС, УГААЛГЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

293. Хугацаат цэргийн алба хаагчдыг тогтмол, тогооч, талхчин, асрагч, цэвэрлэгч зэрэг халдварын эрсдэлт бүлгийн бие бүрэлдэхүүнийг ээлжинд гарахын өмнө, галч, жолооч, засвар үйлчилгээний ажилтныг ажлаас буусны дараа халуун усанд тус тус оруулна. Халуун усны үйлчлүүлэгчийн усанд орох хуваарийг салбарт нь урьдчилан мэдэгдэнэ.

294. Харуул, хоногийн манаа болон бусад шалтгаанаар усанд ороогүй хугацаат цэргийн алба хаагчийг ирсний дараа усанд оруулна.

295. Усанд орох бүрэлдэхүүнд ил биеийн үзлэгийг эмнэлгийн байрны жижүүр хийж, тэмдэглэл хөтөлнө.

296. Халуун усанд орсон бүрэлдэхүүний ээлж бүрийн дараа шүршүүр, шалыг цэвэрлэж, ариутгана. Цэвэрлэгээ, ариутгалын байдалд эмч /эрүүл ахуйч эмч хяналт тавьж үнэлгээ өгнө.

297. Хувцас, цагаан хэрэглэл, зөөлөн эдлэл хүлээн авах, ялгах, угаах, ариутгах, түр хадгалах, олгох дотоод журам, цагийн хуваарийг ангийн захирагчийн ар тал хариуцсан орлогчоор батлуулна.